

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 stycznia 2014 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału (...) w Ł. odmówił E. K. prawa do emerytury rolniczej z uwagi na brak wymaganego 25-letniego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, albowiem udowodniła 24 lata, 10 miesięcy i 25 dni. Organ rentowy uzasadniając decyzję wskazał, że z załączonych dokumentów wynika, że bezspornym jest okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników wnioskodawczyni od 1 stycznia 1986 r. do 31 marca 1991 r., od 1 lipca 1991 r. do 30 września 2004 r. oraz od 1 stycznia 2006 r. do 24 maja 2012 r., natomiast nie uznano okresów pracy w gospodarstwie rolnym od 16 maja 1981 r. do 31 grudnia 1985 r. z uwagi na to, że w okresie od 16 maja 1981 r. do 8 sierpnia 1984 r. można uznać, że wnioskodawczyni wraz z mężem była użytkownikiem gospodarstwa rolnego oraz od 9 sierpnia 1984 r. do 31 grudnia 1985 r. właścicielem gospodarstwa, ale pomimo ustawowego obowiązku nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników.

/decyzja – k. 110 akt KRUS/

Od powyższej decyzji E. K. odwołała się do Sądu Okręgowego w Łodzi w dniu 28 stycznia 2013 r. wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury rolniczej. W uzasadnieniu wskazała, że we wniosku z dnia 18 grudnia 2013 r. zwróciła się o uzupełnienie - przy rozpoznawaniu jej wniosku o emeryturę – okresu 1983-1986, albowiem przez te 4 lata kwota na każdym zleceniu wpłaty wystawiona przez (...) Spółdzielnię (...) była pomniejszana o 2% z przeznaczeniem – jak to ujęto w zleceniu – na cele emerytalno – rentowe. Podniosła, że pieniądze były pobierane także w 1986 roku, gdy - jak informowano w Urzędzie Gminy w S. - obowiązek prowadzenia ewidencji wpłat na cele emerytalno – rentowe został przekazany przez gminę do KRUS. Wskazała, że do w/w wniosku dołączyła kserokopie jednej z umów kontraktowych, kserokopie książeczki sprzedaży produktów rolnych dla celów ewidencji emerytalno – rentowych oraz karty ewidencyjnej wymiaru i poboru składki do celów emerytalno – rentowych prowadzonej przez urząd w S.. Wyjaśniła, że w piśmie z dnia 21 stycznia 2014 roku KRUS nie ustosunkował się ani merytorycznie, ani formalnie do zasadniczej kwestii – wniesionych przez skarżącą obligatoryjnie wpłat w latach 1983 -1986. Dodała, że są to kwoty, które znacznie przekraczają brakującą 35-dniową składkę, której zabrakło według KRUS, wskazując na swoje wątpliwości co do przeznaczenia pieniędzy, które według jej wiedzy miały służyć zabezpieczeniu emerytalno – rentowemu.

/odwołanie – k. 2/

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania.

/odpowiedź na odwołanie – k. 3/

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie VIII U 706/14 oddalił odwołanie E. K. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

/wyrok – k. 17/

Apelację od w/w wyroku złożyła wnioskodawczyni i Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 29 maja 2015 r. w sprawie III AUa 1026/14 uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 21 maja 2014 r. i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi pozostawiając temu Sądowi Okręgowemu w Łodzi rozstrzygnięcie o kosztach za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny wskazał w uzasadnieniu, że Sąd Okręgowy oddalając odwołanie skupił się jedynie na ustaleniu, że ani skarżąca, ani jej mąż w badanym okresie, który określił na datowany od dnia 16 maja 1983 r. do 8 sierpnia 1984 r. nie byli właścicielami gospodarstwa rolnego, a jedynie użytkownikami gospodarstwa ogrodniczego. Właścicielem gospodarstwa rolnego mąż odwołującej został zgodnie z notarialną umową darowizny od dnia 9 sierpnia 1984 r.

Małżonkowie K. nie odprowadzali jednak w spornym okresie składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Sąd Okręgowy dodał nadto, że E. K. składając odwołanie nie zażądała uwzględnienia jeszcze innych okresów podlegania wyżej wymienionemu ubezpieczeniu niż te, na które powołała się przez KRUS.

Sąd Apelacyjny podniósł, że w istocie na mocy ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i członków ich rodzin (Dz.U. 198 r. Nr 24, poz.133) przez rolnika rozumie się osobę prowadzącą gospodarstwo rolne lub dział specjalny samodzielnie albo w charakterze współwłaściciela (współposiadacza) na gruntach stanowiących jej własność lub będących w jej posiadaniu oraz małżonka rolnika. Od 1 stycznia 1983 r. istniał ustawowy obowiązek odprowadzania przez rolników składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...). Sąd Apelacyjny wskazał, że poza sporem pozostaje fakt, iż odwołująca opłacała składki na ten Fundusz od 1 stycznia 1986 r. Sądowi Okręgowemu umknął jednak, jako sporny, okres od 16 maja 1981 r. do 31 grudnia 1985 r. W tym zakresie nie ma żadnych ustaleń faktycznych ani rozważań prawnych na gruncie obowiązującej wówczas ustawy z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. z 1977r., Nr 32, poz. 140). Sąd Okręgowy bezpodstawnie pominął przedłożone w postępowaniu rentowym i przed sądem dokumenty w postaci kart ewidencyjnych wymiaru i poboru składki na Fundusz Emerytalny (...), w których widnieją zapisy o uiszczonych składkach przez małżonków K. od 1981 r. Wnioskodawczyni składała również przed organem rentowym pisemne zeznania dwóch świadków, którzy potwierdzili pracę ubezpieczonej w spornym okresie w rolniczym dziale specjalnym produkcji rolnej. W zaskarżonej decyzji odmowa uwzględnienia spornego okresu do stażu emerytalnego ubezpieczonej nie wynikała z przekreślenia wiarygodności zeznań tych świadków, ale z braku jakichkolwiek dokumentów potwierdzających prowadzenie tej działalności. Sąd Okręgowy nie ustalał we właściwym Urzędzie Miasta i Gminy kwestii odprowadzania składek na Fundusz, co jest możliwe na podstawie ksiąg podatków i opłat podatku gruntowego i ustalenia te winien był czynić z urzędu mając wiedzę, że wnioskodawczyni z uwagi na schorzenie (schizofrenia paranoidalna) ma ograniczone możliwości aktywnego uczestniczenia w postępowaniu.

Ubezpieczona w sposób uprawniony wykazywała sporny okres pracy w działach specjalnych w posiadanych przez męża gospodarstwie rolnym zeznaniami świadków, których wiarygodność podlegała ocenie zarówno w postępowaniu rentowym, jak i w procedurze sądowej.

Równocześnie prowadzenie rolniczego działu specjalnego i opłacanie podatku rolnego przez męża ubezpieczonej mogło zatem zostać potwierdzone w postępowaniu sądowym. Prowadzenie – w ramach małżeńskiej wspólności majątkowej – rolniczego działu specjalnego, formalnie zarejestrowanego na jednego z małżonków, wywoływało skutki prawne wobec obojga małżonków. Ponadto wobec ewentualnego potwierdzenia w postępowaniu sądowym faktu prowadzenia rolniczego działu specjalnego i opłacania podatku rolnego przez męża ubezpieczonej oraz pracy w tym dziale specjalnym ubezpieczonej – pogląd Sądu Okręgowego o braku możliwości uwzględnienia ubezpieczonej spornego okresu do stażu emerytalnego jest bezpodstawny. Zgodnie bowiem z art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 r. życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.

Powyższe okoliczności podważały w istotny sposób trafność sądowej oceny niepełnego materiału dowodowego zebranego w sprawie (art. 233 § 1 k.p.c.), co skutkowało uchyleniem wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Po dokonaniu wymienionych zaleceń kierunkowych Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji w treści uzasadnienia dokona dokładnych ustaleń faktycznych co do istotnych dla rozstrzygnięcia faktów w zakresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i podda gruntowej analizie materiał dowodowy zebrany w sprawie.

Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

/wyrok – k. 69, uzasadnienie – k. 73 – 76/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił, co następuje:

E. K. urodziła się w dniu (...)

/okoliczność bezsporna/

Wnioskodawczyni w dniu 29 marca 2012 r. złożyła do KRUS wniosek o emeryturę rolniczą.

/wniosek – k. 1 akt KRUS/

Decyzją z dnia 16 kwietnia 2012 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału (...) w Ł. odmówił E. K. prawa do emerytury rolniczej z uwagi na brak wymaganego 25-letniego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, albowiem udowodniła jedynie 24 lata, 9 miesięcy i 2 dni. Uzasadniając przedmiotową decyzję organ rentowy wskazał, że z przedłożonych do wniosku dokumentów bezspornie wynika okres pracy w gospodarstwie rolnym od 1 stycznia 1986 r. do 31 marca 1991 r., od 1 lipca 1991 roku do 30 września 2004 roku oraz od 1 stycznia 2006 roku do 31 marca 2012 roku. Kasa wskazała, że nie zaliczono wnioskodawczyni okresu pracy w gospodarstwie rolnym męża od 16 maja 1981 roku do 31 grudnia 1985 roku z uwagi na to, że mąż w tym czasie nie był właścicielem gospodarstwa rolnego i nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników.

/decyzja – k. 40 akt KRUS/

W dniu 23 kwietnia 2012 r. odwołująca złożyła do KRUS wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy właściciela gospodarstwa rolnego.

/wniosek – k. 41 akt KRUS/

Decyzją z dnia 24 maja 2012 r. organ rentowy przyznał skarżącej rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy od dnia 23 kwietnia 2012 r. do dnia 30 listopada 2013 r.

/decyzja – k. 68 akt KRUS/

Na podstawie decyzji z dnia 3 grudnia 2013 r. wnioskodawczyni zostało przyznane prawo do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy od dnia 1 grudnia 2013 r. bezterminowo.

/decyzja – k. 85 akt KRUS/

Płatnik składek – mąż skarżącej M. K. opłacił składkę na ubezpieczenie społeczne rolników za żonę za II kwartał 2012 r. w dniu 22 kwietnia 2012 r. Obowiązek opłacania składek za małżonkę (tj. E. K.) przestał ciążyć na wymienionym płatniku od dnia 25 kwietnia 2012 r., tj. od dnia następującego po dniu wydania decyzji o przyznaniu skarżącej prawa do świadczenia rentowego, a nadpłata składki od dnia 25 kwietnia 2012 r. do 30 czerwca 2012 r. została przez organ rentowy przeniesiona na poczet przyszłych zobowiązań płatnika składek – M. K..

/pismo organu rentowego – k. 18/

Następnie w dniu 24 grudnia 2013 r. skarżąca złożyła do KRUS kolejny wniosek o emeryturę rolniczą, wskazując, że gospodarstwo rolne przed datą 1 stycznia 1986 roku od początku miało charakter działów specjalnych a produkcja była zakontraktowana w (...) Spółdzielni (...) w S. w związku z czym co najmniej od 1983 r. składki na cele emerytalno – rentowe były obligatoryjnie pobierane w wysokości 2% od wartości produkcji. Do wniosku dołączyła kserokopie karty ewidencyjnej, księżeczki sprzedaży produktów rolnych, umowę kontraktacji produkcji rolnej.

/wniosek z załącznikami – k. 91 – 96 akt KRUS/

Wnioskodawczyni wyszła za mąż za M. K. w dniu 16 maja 1981 r.

/skrócony odpis aktu małżeństwa – k. 5 akt ZUS, zeznania wnioskodawczynie z dnia 7 października 2016 r. – 00:04:42 – 00:09:10 w zw. z zeznaniami 00:21:46 – 00:22:19 – płyta CD, zeznania świadka M. K. z dnia 7 października 2016 r. – 00:10:59 – 00:20:59 – płyta CD/

W okresie od 16 maja 1981 r. do 8 sierpnia 1984 r. wnioskodawczynie pracowała razem z mężem w dzierżawionym gospodarstwie ogrodniczym. Następnie pracowała razem z mężem w stanowiącym jego własność zgodnie z notarialną umową darowizny gospodarstwie rolnym od 9 sierpnia 1984 r. do 31 grudnia 1985 r.

/zaświadczenie – k. 23 akt KRUS, k. 128, akt notarialny – k. 31 – 33 akt KRUS, zeznania świadka J. G. – k. 97 – 98, zeznania świadka J. S. – k. 99, zeznania wnioskodawczynie z dnia 7 października 2016 r. – 00:04:42 – 00:09:10 w zw. z zeznaniami 00:21:46 – 00:22:19 – płyta CD, zeznania świadka M. K. z dnia 7 października 2016 r. – 00:10:59 – 00:20:59 – płyta CD/

Mąż wnioskodawczynie prowadził gospodarstwo ogrodnicze – folie i w w/w latach zawarł umowę kontraktacji produkcji ogrodniczej z Wojewódzką Spółdzielnią (...).

/umowy kontraktacji – dokumenty w kopercie – k. 144, książeczka sprzedaży produktów rolnych do celów ustalenia świadczeń emerytalno – rentowych – k. 36, zeznania wnioskodawczynie z dnia 7 października 2016 r. – 00:04:42 – 00:09:10 w zw. z zeznaniami 00:21:46 – 00:22:19 – płyta CD, zeznania świadka M. K. z dnia 7 października 2016 r. – 00:10:59 – 00:20:59 – płyta CD /

Za lata 1983 – 1985 za dwie osoby pracujące w gospodarstwie rolnym męża wnioskodawczynie były odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne. Z dokumentacji – karty ewidencyjnej wymiaru i poboru składki na fundusz emerytalny rolników oraz książeczki sprzedaży produktów rolnych do celów ustalenia świadczeń emerytalno – rentowych – wynika, że były odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne rolników w 1981 r i od 1983 r. do 1985 - od dwóch osób, przy czym zostało wykreślone nazwisko i imię K. K. (2), natomiast wskazano nazwisko i imię M. K. oraz nazwisko (...). W książeczce sprzedaży produktów rolnych widnieją kwoty wartości sprzedaży produktów rolnych za lata 1983 r – 1986 : 472.080 zł, 621.875 zł, 323.561 zł, 480.723 zł. Natomiast z karty ewidencyjnej wymiaru i poboru składki wynika, że w 1983 r składka została wyliczona w oparciu o hektary przeliczeniowe, w 1984 r i 1985 r w oparciu o hektary przeliczeniowe i dochód. Według ewidencji poboru składki za lata 1982 – 1984 r istniały zaległości w zapłacie składek.

/karta ewidencyjna wymiaru i poboru składki na fundusz emerytalny rolników – dokumentacja w kopercie – k. 117, k. 89 – 91, książeczka sprzedaży produktów rolnych do celów ustalenia świadczeń emerytalno – rentowych – k. 36, zeznania świadka M. K. z dnia 7 października 2016 r. – 00:10:59 – 00:20:59 – płyta CD/

Wnioskodawczynie udowodniła przed organem rentowym jako niesporne okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników: od 1 stycznia 1986 r. do 31 grudnia 1991 r., od 1 stycznia 1991 r. do 28 lutego 1991 r., od 1 lipca 1991 r. do 30 września 2004 r., od 16 stycznia 2006 r. do 24 maja 2012 r.

/zaświadczenie – k. 101 akt KRUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 21 stycznia 2014 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału (...) w Ł. odmówił E. K. prawa do emerytury rolniczej z uwagi na brak wymaganego 25-letniego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, albowiem udowodniła jedynie 24 lata, 10 miesięcy i 25 dni.

/decyzja – k. 110 akt KRUS/

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych, odwołanie jest zasadne i jako takie podlega uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 19 ust. 1, ust. 1 a pkt 1 i ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20 grudnia 1990 roku (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 277 ze zm.) emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)osiągnął wiek emerytalny określony w ust. 1a i 1b;
- 2)podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

Wiek emerytalny dla kobiet urodzonych w okresie do dnia 31 grudnia 1952 r. wynosi co najmniej 60 lat.

Emerytura rolnicza przysługuje także ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2)podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3)zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Zgodnie zaś z ust. 2a art. 19 w/w ustawy przepis ust. 2 stosuje się do rolnika, który do dnia 31 grudnia 2017 r. spełnił warunki, o których mowa w ust. 2.

Z kolei art. 20 ust. 1 i 3 przywołanej ustawy stanowi, iż do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku.

Zgodnie z treścią art. 6 pkt 14 cyt. ustawy okresami podlegania określonemu ubezpieczeniu społecznemu są tylko takie okresy, za które opłacono przewidziane w odpowiednich przepisach składki na to ubezpieczenie, chyba że w myśl tych przepisów nie istniał obowiązek opłacania składek.

W myśl przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków Ich rodzin (Dz. U. z 1982 Nr 40, poz. 268 ze zm.) przez rolnika rozumie się osobę prowadzącą gospodarstwo rolne lub dział specjalny samodzielnie albo w charakterze współwłaściciela (współposiadacza) na gruntach stanowiących jej własność lub będących w jej posiadaniu oraz małżonka rolnika.

Należy dodać, że definicję domownika wprowadzono od dnia 1 stycznia 1983 r. ustawą z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków Ich rodzin (Dz. U. z 1982 Nr 40, poz. 268 ze zm.), ale analogicznie w okresie poprzedzającym tę datę za domownika uznaje się członków rodziny rolnika i inne osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowi ich główne źródło utrzymania.

Podkreślenia wymaga także fakt, że od 1 stycznia 1983 r. istnieje ustawowy obowiązek odprowadzania składek przez rolników na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...).

Zgodnie z ustawą z dnia 27 października 1977 r o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. nr 32 poz. 140) zaopatrzenie emerytalne obejmuje rolników , którzy wytwarzają w prowadzonych

przez siebie gospodarstwach rolnych i sprzedają jednostkom gospodarki uspołecznionej produkty rolne o wartości nie mniejszej niż 15.000 zł rocznie oraz opłacają składki na fundusz emerytalny rolników.

Dla gospodarstw rolnych, w których skład wchodzi wyłącznie dział specjalny, podstawę wymiaru składki stanowi dochód szacunkowy.

Dla gospodarstw rolnych, w których skład wchodzi oprócz innych działów również dział specjalny, podstawę wymiaru stanowi dochód szacunkowy z działów specjalnych oraz przychód szacunkowy z pozostałego obszaru. Podstawę wymiaru składki oraz wysokość składki ustala w drodze decyzji naczelnik gminy. Składka na fundusz z prowadzonego gospodarstwa wynosi:

- 1) 8,5% przychodu szacunkowego,
- 2) 5,0% dochodu z działów specjalnych,

nie mniej jednak niż 600 zł i nie więcej niż 24.000 zł rocznie. (§ 24 i nast. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 1977 r. w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeń dla rolników i ich rodzin. (Dz.U. nr 37 poz. 166)

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin Ubezpieczenie jest obowiązkowe. (art. 3). Ubezpieczeniu nie podlegają osoby:

- 1) będące pracownikami zatrudnionymi w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie albo objęte innymi przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub o zaopatrzeniu emerytalnym,
- 2) mające ustalone prawo do emerytury lub renty,
- 3) użytkujące wyłącznie grunty stanowiące własność związków wyznaniowych.

Składkę na ubezpieczenie społeczne ustala się:

- 1) od każdego ubezpieczonego, z wyjątkiem rolnika uprawnionego do okresowej renty inwalidzkiej,
- 2) z każdego hektara przeliczeniowego,
- 3) od dochodu szacunkowego z działów specjalnych.

Naczelnik gminy prowadzi ewidencję okresów ubezpieczenia i opłacania składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...) każdej z osób objętych ubezpieczeniem. Na podstawie prowadzonej ewidencji naczelnik gminy potwierdza okresy ubezpieczenia oraz dane niezbędne do ustalenia prawa i wysokości świadczeń przysługujących z ubezpieczenia społecznego oraz kwot opłaconych składek od hektarów przeliczeniowych i od działów specjalnych.

Przy ustalaniu obowiązku ubezpieczenia domowników uznaje się, że:

- 1) domownik pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym, jeżeli zamieszkuje na terenie gospodarstwa rolnego prowadzonego przez rolnika lub w bezpośrednim jego sąsiedztwie,
- 2) praca domownika w gospodarstwie rolnym stanowi jego główne źródło utrzymania, jeżeli nie osiąga on dochodów z innych źródeł w wysokości przekraczającej miesięcznie połowę najniższego wynagrodzenia obowiązującego w gospodarce uspołecznionej.

2. Praca domownika w gospodarstwie rolnym nie stanowi głównego źródła utrzymania, jeżeli:

- 1) domownik kształci się w szkole ponadpodstawowej lub wyższej albo

2) rolnik udowodni, że domownik jest inwalidą I lub II grupy albo III grupy, jeżeli jest całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym.

Nie uznaje się za domownika osoby nie będącej członkiem rodziny rolnika, jeżeli osoba ta jest zatrudniona w gospodarstwie rolnym w charakterze pracownika. Okoliczność tę ustala się na podstawie oświadczenia rolnika i zainteresowanej osoby.

Podmioty gospodarcze prowadzące skup produktów rolnych są obowiązane wystawiać dowody stwierdzające wartość sprzedanych produktów rolnych, zwane dalej "dowodami sprzedaży".

Ewidencję wartości produktów rolnych sprzedanych podmiotom gospodarczym prowadzącym skup produktów rolnych przez rolników prowadzą banki spółdzielcze.

Bank spółdzielczy po upływie każdego roku, nie później niż do końca marca, ustala łączną wartość produktów rolnych sprzedanych w ciągu roku przez rolnika. Wartość produktów rolnych sprzedanych przez zespół rolników indywidualnych podlega zaliczeniu na rzecz poszczególnych jego członków na podstawie ich pisemnego oświadczenia, złożonego w banku spółdzielczym. W razie niezłożenia oświadczenia, bank dokonuje podziału wartości produktów między członków zespołu w równych częściach. Bank spółdzielczy - po ustaleniu łącznej wartości produktów rolnych sprzedanych przez rolnika podmiotom gospodarczym prowadzącym skup produktów rolnych w danym roku - uzgadnia tę wartość z rolnikiem i dokonuje odpowiedniego wpisu w ewidencji sprzedanych produktów rolnych oraz w książeczce ewidencji sprzedanych produktów rolnych wystawionej rolnikowi przez bank, zwanej dalej "książeczką sprzedaży".

Naczelnik gminy systematycznie analizuje ewidencję bankową sprzedaży (§ 8), a w każdym wypadku - w razie wystąpienia rolnika o emeryturę lub rentę. Jeżeli wartość sprzedanych przez rolnika produktów rolnych budzi wątpliwości co do tego, czy zostały one wytworzone w jego gospodarstwie rolnym, naczelnik gminy, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, wydaje decyzję określającą wartość produktów faktycznie wytworzonych w gospodarstwie. Ustalenia zawarte w decyzji, o której mowa w ust. 2, stanowią podstawę do dokonania odpowiedniego wpisu w bankowej ewidencji oraz w książeczce sprzedaży, a także do ponownego ustalenia prawa do emerytury lub renty i wysokości tych świadczeń.

Wartość produktów rolnych sprzedanych przez rolnika podmiotom gospodarczym prowadzącym skup produktów rolnych w poszczególnych latach 10-letniego okresu, z którego przyjmuje się średnią roczną wartość sprzedanych produktów rolnych do ustalania wysokości emerytury lub renty, podlega przeliczeniu stosownie do wzrostu cen skupu, z zastosowaniem współczynnika rewaloryzacyjnego. Współczynnik rewaloryzacyjny, wyrażający stosunek cen skupu w poszczególnych latach do cen skupu w ostatnim roku tego okresu, określa corocznie Minister Pracy i Polityki Socjalnej w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej na podstawie indeksu wzrostu cen skupu produktów rolnych, ustalonego przez Główny Urząd Statystyczny.

Składkę z niepełnego hektara przeliczeniowego gruntów zmniejsza się proporcjonalnie do obszaru gruntów, a składkę od ubezpieczonego za okres ubezpieczenia krótszy niż jeden rok zmniejsza się proporcjonalnie do tego okresu. Przeliczenia obszaru użytków rolnych, lasów i gruntów pod stawami z hektarów fizycznych na przeliczeniowe dokonuje się według przeliczników określonych w przepisach ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. Nr 52, poz. 268), stosowanych na danym terenie na cele wymiaru podatku rolnego od gruntów. Przy wymiarze składek z działów specjalnych stosuje się odpowiednio normy dochodu szacunkowego określone w przepisach o podatku rolnym. Jeżeli składka od dochodu szacunkowego z działu specjalnego byłaby niższa od składki od powierzchni gruntu, na którym dział ten jest prowadzony, zamiast składki od dochodu szacunkowego wymierza się składkę od gruntu. W przypadku wymierzenia składki od dochodu szacunkowego z działu specjalnego nie wymierza się składki od gruntu, na którym dział ten jest prowadzony. (§ 1 i nast. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 marca 1983 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1988 r. Nr 2, poz. 10 i z 1989 r. Nr 4, poz. 29)

Przekładając powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż wnioskodawczynie wykazała w niniejszym postępowaniu ponad 25 lat podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Podkreślenia wymaga fakt, że ubezpieczona od 16 maja 1981 r. była żoną M. K., który co prawda nie był właścicielem gospodarstwa rolnego do 8 sierpnia 1984 r. ale także był uważany za rolnika, gdyż dzierżawił je i pracował w gospodarstwie matki. Wnioskodawczynie także pracowała w tym gospodarstwie. Oznacza to tyle, że była ona domownikiem rolnika, poczynając od 16 maja 1981 r. Właścicielem gospodarstwa rolnego mąż odwołującej został zgodnie z notarialną umową darowizny od dnia 9 sierpnia 1984 r.

Należy nadto wskazać, że mąż wnioskodawczynie od 1978 r. zawierał umowy kontraktacji z Wojewódzką Spółdzielnią (...). Z dokumentacji – karty ewidencyjnej wymiaru i poboru składki na fundusz emerytalny rolników oraz książeczki sprzedaży produktów rolnych do celów ustalenia świadczeń emerytalno – rentowych – wynika, że były odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne rolników w 1981 r i od 1983 r. do 1985 - od dwóch osób, przy czym zostało wykreślone nazwisko i imię K. K. (2), natomiast wskazano nazwisko i imię M. K. oraz nazwisko (...). Przy czym w książeczce sprzedaży produktów rolnych widnieją kwoty wartości sprzedaży produktów rolnych za lata 1983 r – 1986 : 472.080 zł, 621.875 zł, 323.561 zł, 480.723 zł. Natomiast z karty ewidencyjnej wymiaru i poboru składki wynika, że w 1983 r składka została wyliczona w oparciu o hektary przeliczeniowe, w 1984 r i 1 1985 r w oparciu o hektary przeliczeniowe i dochód.

Skoro zatem mąż wnioskodawczynie podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu rolniczemu co najmniej od 1983 r (organ rentowy nie wykazał, by M. K. posiadał inny tytułu ubezpieczenia w tamtym czasie) w związku z użytkowaniem gospodarstwa rolnego w formie dzierżawy, oraz były naliczane składki na ubezpieczenie rolnicze za ten okres, to wnioskodawczynię należało traktować jako domownika, okres pracy w gospodarstwie użytkowanym przez męża, a następnie, który stał się własnością męża, należało zaliczyć jako okres podlegania ubezpieczeniu rolniczemu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał E. K. prawo do emerytury rolniczej od 1 grudnia 2013 r – od miesiąca, w którym złożono wniosek na podstawie art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS. /t.j. Dz.U. 2016 poz. 887/ w zw. z art. 52 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r o ubezpieczeniu społecznym rolników /Dz. U. 2016 poz. 277 /

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego wraz z aktami rentowymi.

K.K.-W.